

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

10-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Jahongirov Burxon</i> O'ZBEKISTON VA BUYUK BRITANIYA MUNOSABATLARI	13-18
<i>Kenjayev Sardor Nurmurod o'g'li</i> AMIR TEMUR DAVRIDA MINTAQADA KATOLIK CHERKOVI FAOLIYATI	19-23
<i>Atamuratova Dilafruz Rashidovna</i> XORAZM TARIXINI O'RGANISHDA "TARJIMON" GAZETASINING AHAMIYATI	24-28
<i>Karimbayeva Salomatxon, Isxakov Bexzod Barkamalovich</i> FARG'ONA VODIYSI O'ZBEKLARI MODDIY MADANIYATIGA DOIR QARASHLAR TAHLILI	29-34
<i>Лукашова Наталья Михайловна</i> ИСТОРИЯ ТАШКЕНТА 30-Х ГОДОВ XVIII - ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XIX ВЕКА, ПРЕДСТАВЛЕННАЯ В РУССКИХ ИСТОЧНИКАХ	35-40
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> 1991–2025-YILLARDA O'ZBEKISTON-HINDISTON DIPLOMATIK VA TA'LIMIY HAMKORLIGINING RIVOJLANISHI: TARIXIY ASOSLAR VA ZAMONAVIY ISTIQBOLLAR	41-44
<i>Turdimuratov Yangiboy Allamuratovich</i> ETNOIQTISODIYOT XO'JALIK FAOLIYATI SEGMENTI SIFATIDA, UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI, FUNKSIYALARI VA SHAKLLARI	45-52
<i>Tursunov Farrux G'ulomovich</i> QASHQADARYO VOHASI TOJIKLARINING HUNARMANDCHILIK TAOMILLARIDAGI O'ZGARISHLAR	53-58
<i>Mullajanova Xosiyat Yazdankulovna</i> XIX ASR OXIRIDA RUS GEOGRAFIK JAMIYATNING ILMIY TADQIQOTLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	59-63
<i>Муминов Азизбек</i> ИСТОРИЯ ЖИЗНИ И НАУЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РАФАЭЛЯ ПАМПЕЛЛИ, ПРИЕХАВШЕГО В ТУРКЕСТАН В НАЧАЛЕ XX ВЕКА	64-69
<i>Suyarov Maxmudjon Sobirjon o'g'li</i> YUNON-BAQTRIYA TANGALARIDA AYOLLAR OBRAZI – DINIY-SIYOSIY RAMZ SIFATIDA	70-74
<i>Tuyev Fazliddin Erkinovich</i> BUXORO, NAVOIY VA SAMARQAND VILOYATLARIDAGI MUZEYLARINING XORIJIY ALOQALARI	75-80
<i>Mamatqulov Bekzod Sherozovich, Shonazarov Elnur Abbos o'gli</i> QASHQADARYO VILOYATIDA AYOLLAR BANDLIGI VA YENGIL SANOAT TARMOQLARINING IJTIMOIIY-IQTISODIY ROLI: TARIXIY TAHLIL VA NATIJALAR	81-85

<i>Jumayeva Shohida Choriyevna</i> SURXONDARYO VILOYATIDA CHORVACHILIK SOHASIDA MUTAXASSISLAR TAYYORLASH JARAYONIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR	86-90
<i>Azatov Allayar</i> RIVOJLANGAN O'RTA ASRLAR YOZMA MANBALARIDA QUYI AMUDARYO HAVZASI VA "XORAZM DENGIZI" TO'G'RISIDAGI MA'LUMOTLAR	91-99
<i>Ro'ziyeva Mashxura Abdimuminovna</i> LO'LILARDA O'ZLIKNI ANGLASHNING ZAMONAVIY JIHATLARI	100-105
<i>Orunbayev Asli</i> IKKINCHI MASHRUTIYAT JARAYONIDA JÖN TURKLAR HARAKATI VA RESPUBLIKA G'OYALARINING SHAKLLANISHI	106-113
<i>Matyaqbov Toyirjon Sultanbayevich</i> XORAZM VOHASI NEOLIT DAVRI O'RTA BOSQICHI KULOLCHILIGI XUSUSIDA BA'ZI MULOHAZALAR	114-116

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna, Abduljalilov Xojiakbar Abduljalil o'g'li</i> O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XUSUSIY SEKTORNING O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	117-122
<i>Bazarova Gulnora Gulamovna</i> O'ZBEKISTON IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHIDA SHANXAY HAMKORLIK TASHKILOTI.(UMUMIY MAQSADLAR YO'LIDAGI RIVOJLANISH).....	123-127
<i>Yadiyarova Shahnoza</i> THE ROLE OF THE MARKETING SYSTEM IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF LOCAL ENTERPRISES	128-135
<i>Нурмуродов Камолитдин Пирмаматович</i> НАУЧНЫЕ ВЗГЛЯДЫ К ПОНЯТИЮ ФИНАНСОВЫЕ РЕСУРСЫ	136-141
<i>Mamatqulova Muxlisa Mamirjanovna</i> O'RMON XO'JALIGINI MOLIYALASHTIRISHNING BYUDJET VA BYUDJETDAN TASHQARI MANBALAR HISOBIGA MOLIYALASHTIRILISHI	142-146
<i>Olimjonova Sexriyo Muzaffar qizi</i> TURIZM INDUSTRIYASI VA MEHMONDO'STLIK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH	147-150
<i>Anvarova Muhsinakhon Otabek kizi</i> THE ROLE OF BIOSPHERE RESERVES AND NATIONAL PARKS IN TOURISM	151-154

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Yusupova Ranoxon Tolibjonovna</i> TECHNICAL DEVELOPMENT AS AN ETHICAL-STRATEGIC RESOURCE	155-158
<i>Adilov Zafar Yunusovich</i> MAHMUD AZ-ZAMAXSHARIYNING INSON KAMOLATI HAQIDAGI FALSAFIY QARASHLARI	159-165

<i>Xo'janova Tamara Jo'raevna</i> YANGI DAVR VA HOZIRGI ZAMON FALSAFASIDA AXBOROT URUSHLARINI O'RGANISHNING PARADIGMALARI	166-170
<i>Narziyev Zubaydillo Ibodilloevich</i> AZIZIDDIN NASAFIYNING "ZUBDAT UL - HAQOYIQ" ASARI TASAVVUF FALSAFASIGA OID MUHIM MANBA	171-175
<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> YOSHLARDA MA'NAVIY VA AXLOQIY QIYMATLAR: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY O'RTASIDAGI TENGSIZLIKLER VA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	176-179
<i>Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich</i> UMAR SUXRAVARDIYNING "AVORIF UL-MAORIF" ASARINING IJTIMOIY-AXLOQIY TAHLILI	180-185
<i>Shamsutdinova Nigina Karimovna</i> ABU ALI IBN SINO IRFONiy QARASHLARI: «TA'BIRI MANZIL» ASARI MISOLIDA	186-190
<i>Pardayeva Marhabo Davlatovna</i> "ODAMIYLIK" TUSHUNCHASINING ZAMONAVIY KONTEKSTDA TRANSFORMATSIYASI	191-197
<i>Aripova Zulfiyaxon Solijonovna</i> SHARQ FALSAFASIDA IJTIMOIY ADOLAT TAMOIYILLARI: FOROBIYNING FALSAFIY MEROSI MISOLIDA	198-203
<i>Muxtorova Tutixon</i> ZAMONAVIY DUNYODA YOSHLARNING MA'NAVIY-RUHIY BARQARORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING FALSAFIY MASALALARI	204-211
<i>Xakimov Abdulboqi</i> YOSHLARDA MANTIQUIY VA TANQIDIY FIKRLASH QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISHDA FALSAFANING AHAMIYATI	212-216
<i>Sardorbek Jabbarov Buron o'g'li, Mirzakhmedov Abdurashid Mamasidiqovich</i> ISTE'MOLCHILIK JAMIYATIDA AHOLINING ISTE'MOL ME'YORI	217-224
<i>Taniqulov Jonibek Ashirkulovich</i> TA'LIM MADANIYATI VA UNING FALSAFIY FUNDAMENTLARI: KONSEPTUAL YONDASHUVLAR, GNOSEOLOGIK ILDIZLAR VA AKSIOLOGIK TAHLIL	225-229
<i>Бердалиева Севара Дамировна</i> СПОСОБЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДОВ АЛЛАМА ЮСУФА ХОСА ХАДЖИБА В РЕШЕНИИ СОВРЕМЕННЫХ ЭТИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ	230-234
<i>Хушбоков Ойбек Уралович</i> СОВРЕМЕННАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОНЦЕПТОСФЕРА УЧИТЕЛЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ	235-239
<i>Fayziyev Xurshid Jumayevich</i> VOLTER DAVRIDA FRANSIYADA MA'NAVIY MIHITNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	240-244
<i>Muxiddinova Hakimaxon G'ulomovna</i> EKOLOGIK TAFAKKUR VA YASHIL IQTISODIYOT – UCHINCHI RENESSANSNING YANGI FALSAFIY PARADIGMASI SIFATIDA	245-250

<i>Zokirov Mirzo</i> MAMLAKATLARNING TANAZZUL VA TARAQQIYOTINI BELGILOVCHI IJTIMOIY-FALSAFIY OMILLAR	251-255
--	---------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Jo'rayev Nabi Narziyevich</i> O'ZBEK MILLIY LINGVOMADANIYATINING QADIMIYLIK VA ZAMONAVIYLIK ASOSLARI	256-262
<i>Eshtuhtarova Bibigul Bektoshevna</i> PRAGMATICS OF GENDERED COMMUNICATION IN ENGLISH	263-267
<i>Zaripova Matluba Kulfidinovna</i> GRAMMATICAL MEANS OF EXPRESSING PEJORATION IN UZBEK AND RUSSIAN	268-271
<i>Sayipova Dilobar Raximovna</i> ADABIYOT FANIGA OID KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIM TOPSHIRIQLARINING AHAMIYATI	272-275
<i>Soibova Gulchiroy Bakhtiyorjon qizi</i> TRANSLATION ISSUES IN THE GENERAL AND SPECIFIC OCCURRENCE OF THE HORSE IN ENGLISH AND UZBEK CULTURES	276-281
<i>Zokirova Shaxzoda Nodirjon qizi</i> TELEVISION AS A RHETORICAL ARENA: THE MANIFESTATION OF CLASSICAL RHETORICAL CANONS IN MODERN TV GENRES	282-288
<i>Abdujalilova Ruxshona Abdug'afforzoda</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA KRIMINALINGVISTIK BIRLIKLARINING SHAKLLANISHINING GRAMMATIK XUSUSIYATLARI	289-293
<i>Abduraximova Feruza Boxadirovna</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA OT YASOVCHI QO'SHIMCHALARNING QIYOSIY TAHLILI	294-300
<i>Jalolova Feruza Normurodovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK XALQ ERTAKLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI	301-305
<i>Ahrorova Nigina Anvarovna</i> MIFOLOGIK TASAVVURLAR MUAYYAN VOQELIK MOHIYATI	306-309
<i>Razikov Baxtiyor Kosimovich</i> MEMLAR TILIDAGI NEOLOGIZM: QOIDABUZARLIKMI YOKI INNOVATSIYAMI? O'ZBEK RAQAMLI DISKURSI MISOLIDA	310-314
<i>Kutbiddinova Nazokatkhon Dovudkhon qizi</i> GENDER-BASED DIFFERENCES IN THE USE OF PHRASEOLOGISMS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	315-319
<i>Nazarova Sabrina Zafarjon qizi</i> YOZMA NUTQDAGI GRAMMATIK BUZILISHLAR: AGRAMMATIK DISGRAFIYANING LINGVISTIK VA NEYROPSIXOLOGIK ASOSLARI	320-323
<i>Ёлдашалиева Мадина Зиёджон кызы</i> ЖЕНСКОЕ СЧАСТЬЕ КАК ПРИНЯТИЕ ЛЮБВИ И ЗАЩИТЫ В ПОВЕСТИ ЧИНГИЗА АЙТМАТОВА «ТОПОЛЁК МОЙ В КРАСНОЙ КОСЫНКЕ»	324-326

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Salimova Diyoraxon Baxtiyorjon qizi</i> HAVO TRANSPORTIDA TASHUVCHI JAVOBGARLIGINING NAZARIY DOKTRINASI	327-333
<i>Abdullayev Rustam Kaxramanovich</i> JINOYATLARNI TERGOV QILISHDA RAQAMLI DAKTILOSKOPIYANING IMKONIYATLARI	334-339
<i>Давронов Атобек Равшанович</i> ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ СУБЪЕКТ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА: ДОКТРИНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ	340-349
<i>Eshturdiyeva Farangiz Baxodir qizi</i> O'ZBEKISTONDA HUQUQ IJODKORLIGI SIYOSATI: STRATEGIK PRINSIPLAR VA ULARGA YANGICHA NAZARIY YONDASHUV	350-355
<i>Исламов Самандар Олимжон угли</i> ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ КРИПТО-АКТИВОВ В СТРАНАХ СНГ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ	356-363
<i>Uteniyazov Keulimjay Kuanyshbayevich</i> AYBLOV TUSHUNCHASI, TURLARI VA UNING JINOYAT-PROTSESSUAL HUQUQ TIZIMIDAGI O'RNI	364-370
<i>Ikramov Abrorbek Kamoliddinovich</i> ASSOZ BOYISH NATIJASIDA VUJUDGA KELGAN MAJBURIYATLAR	371-375
<i>Muxitdinova Firuza, Saidakamal Mamasoliyev</i> ZAMONAVIY AXBOROT MAKONIDA INSON HUQUQLARINI HIMOYA QILISHNING XALQARO-HUQUQIY ASOSLARI	376-380
<i>Бахриддинова Бехруза Бахриддиновна</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНЫХ ПОДХОДОВ К СОВРЕМЕННОМУ ПОНИМАНИЮ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА	381-388
<i>Axmedov Dilshod Baxramovich</i> MA'MURIY SUDLARDA PROKUROR ISHTIROKINI SAMARALI TA'MINLASHNING AMALIY MASALALARI	389-394
<i>Shodmonov Farrux Fayzullo o'g'li</i> DAVLAT BOSHQARUVIDA TRANSCHEGARAVIY SUVLARDAN FOYDALANISHNING SAMARALI TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	395-401
<i>Bozorov Ulug'bek</i> TEXNIKA YO'NALISHI OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TALABALARNI KASBIY-HUQUQIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MODEL I	402-407
<i>Nurullayeva Djamilya Sayfiyevna</i> O'ZBEKISTONDA SPORT TASHKILOTLARINING HUQUQIY MAQOMI VA ULARNING MOLIVAVIY MUSTAQILLIGI	408-413
<i>Reymbayeva Guldaulet Kurbanbayevna</i> TURIZM XIZMATI SOHASIDA ISTE'MOLCHI HUQUQLARINI HUQUQIY TA'MINLASH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI	414-420

<i>Shirinqulov Baxtiyor Iftixor o'g'li</i> MEHNATNI MUHOFAZA QILISH QOIDALARINI BUZISH JINOYATLARINI TERGOV QILISHDA KO'ZDAN KECHIRISH TERGOV HARAKATINI O'TKAZISHNING TAKTIK XUSUSIYATLARI	421-428
<i>Salomov Xumoyun</i> OMMAVIY-HUQUQIY MUNOSABATLARDA QONUNIYLIKNI TA'MINLASHDA PROKURATURA ORGANLARINING AHAMIYATI	429-433
<i>Kakhramonova Aziza</i> THE PRINCIPLE OF INTERNATIONAL LAW ENSURING THE RIGHT OF A CHILD TO LIFE, SURVIVAL AND DEVELOPMENT AND ITS ESSENCE	434-437
<i>Xoliqova Gavhar Ramazon qizi</i> XALQARO XUSUSIY HUQUQDA ALIMENT MAJBURIYATLARINI TARTIBGA SOLISHNING KOLLIZION MASALALARI	438-444
<i>Sharipov Firdavs Xolnazarovich</i> OLIY MAJLIS QONUNCHILIK PALATASINING QONUN IJODKORLIGI FAOLIYATIDA AYRIM YORDAMCHI TUZILMALARNING ISHTIROKI	445-450
<i>Nugmanov Nugman Abdullayevich, Nizomova Nastarin Vladimirovna</i> PARTICIPATION OF WOMEN IN SHAPING THE DIGITAL LEGAL SPACE	451-456
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna</i> TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARINI EMOTSIONAL VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	457-462
<i>Nabiullin Rishat Xismatullovi, Raxmonov Azizbek Abdullajonovich</i> XORIJDA KORPORATIV SPORTNI RIVOJLANTIRISH VA O'ZBEKISTONDA XORIJ TAJRIBASINI JORIY ETISH	463-468
<i>Xudayberganov Otabek Erkinovich</i> BASKETBOL VOSITALARI VA MUAMMOLI O'QITISH USULLARI YORDAMIDA JISMONIY MADANIYAT FAKULTET TALABALARINING KASBIY KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	469-474
<i>Nishonova Dilafruz</i> O'QUVCHILARDA IQTISODIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	475-480
<i>Davletyarova Laylo Baxodirovna</i> YENGIL ATLETIKADA TRENERLIK FALSAFASINI RIVOJLANISHI	481-486
<i>Madrahimov Alisher Maxammadibroximovich</i> O'RTA MAKTAB O'QUVCHILARI O'RTASIDA ZO'RAVONLIK PROFILAKTIKASINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	487-493
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА: ВЛИЯНИЕ НА МОТИВАЦИЮ И КАЧЕСТВО ОБУЧЕНИЯ	494-500
<i>Nosirov Murod Zakirovich, Jonibekova Sevara Dilmurod qizi</i> FIZIK JARAYONLARNI KOMPYUTERDA MODELLASHTIRISH ORQALI TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH	501-508

<i>Mattiyeva Feruza Begmatdulabovna</i> ZAMONAVIY LINGVODIDAKTIK YONDASHUVLAR ASOSIDA TARJIMA DARSLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	509-515
<i>Qarshiboyeva Maftuna Komiljon qizi</i> RAQAMLI MUHITDA O'SMIR YOSHDAGI BOLALARNING ESTETIK EHTIYOJLARINING SHAKLLANISHI	516-519
<i>Usmonqulov Jo'rabek Erkin o'g'li, Kubayiva Sarvinoz Asrorbek qizi</i> TALABALARNING KASBIY MAHORATINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIMNING O'RNI VA AHAMIYATI	520-525
<i>Xayitova Dilovar Ismat qizi</i> STEAM INTEGRATSIYASI ORQALI AXBOROT-PROTSESSUAL TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI YO'LLARI	526-532
<i>Soliyeva Muqaddas Nurnazarovna</i> THE EFFECTIVENESS OF TASK-BASED LANGUAGE TEACHING (TBLT) IN UZBEK CLASSROOMS	533-537

Received: 15 September 2025

Accepted: 1 October 2025

Published: 10 October 2025

Article / Original Paper

NEOLOGISMS IN MEME LANGUAGE: VIOLATION OF NORMS OR INNOVATION? EVIDENCE FROM UZBEK DIGITAL DISCOURSE

Razikov Bakhtiyor Kasimovich

Teacher of Uzbek Language and Literature

Secondary School No. 26, Namangan city

E-mail: baxtiyorroziq@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0009-0009-0276-442X>

Abstract. Memes circulating in digital environments rapidly introduce new units into Uzbek: abbreviations, hybrid spellings, blends, graphical enhancers and emojis. Using a corpus-based approach, this paper identifies and classifies meme-induced neologisms and examines how their apparent 'norm violation' intersects with innovative language change. The empirical base is a sample corpus of popular Telegram and Instagram posts from 2024–2025 ($n \approx 1,000$). Units of analysis include word-formation type, script (Latin/Cyrillic), emoji participation, meme format, and pragmatic function. We outline growth patterns, stabilization paths, and relations to standard norms, and offer recommendations for education, media and lexicography.

Keywords: neologism; meme; digital discourse; blend; emoji; corpus; normativity.

MEMLAR TILIDAGI NEOLOGIZM: QOIDABUZARLIKMI YOKI INNOVATSIYAMI? O'ZBEK RAQAMLI DISKURSI MISOLIDA

Razikov Baxtiyor Kosimovich

Namangan shahar 26-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi

Ona tili va adabiyot o'qituvchisi

Annotatsiya. Raqamli muhitda tarqaluvchi memlar o'zbek tiliga yangi birliklarni tez kiritadi: qisqartmalar, gibrid yozuvlar, blendlash, grafika va emodzi orqali ma'no kuchayishi. Ushbu maqolada mem-diskursdagi neologizmlar korpus usulida aniqlanadi va tasniflanadi, ularning me'yor buzilishi sifatidagi ko'rinishlari til tizimidagi innovatsion o'zgarish bilan qanday kesishishi tahlil qilinadi. Ma'lumot 2024–2025-yillarda Telegram va Instagramdagi ommabop postlardan tashkil topgan namunaviy korpusga ($n \approx 1\,000$) tayanadi. Tahlil birliklari: yasama/qarzma/blend, yozuv varianti (lotin/kiril), emodzi ishtiroki, mem-format, pragmatik funktsiya. Natijada mem-neologizmlarning ko'payish modellari, barqarorlashish yo'llari va me'yor bilan munosabati ko'rsatiladi; xulosada ta'lim, OAV va lug'at tuzish uchun tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: neologizm; mem; raqamli diskurs; blend; emodzi; korpus; normativlik.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I10Y2025N54>

Kirish. Raqamli kommunikatsiya turlari orasida mem-diskurs tilning tezkor o'zgarishi, ixtiyoriy ijodiylik va me'yoriy tizim bilan doimiy muloqotda bo'lishi jihatidan alohida ajralib turadi. Ayniqsa, o'zbek tilida lotin va kiril yozuvlarining parallel qo'llanilishi, inglizcha va ruscha unsurlar bilan birikish jarayoni memlar tilini leksik-grammatik darajada faol maydonga aylantiradi. Shu sababli memlar tilidagi neologizmlarni faqat «qoidabuzarlik» sifatida emas,

balki innovatsion til o'zgarishining tabiiy komponenti sifatida o'rganish dolzarbdir.¹ [10; 1–12-b.] [3; 1–15-b.]

Tadqiqotning maqsadi — o'zbek raqamli diskursida memlar orqali shakllanayotgan neologizmlarni aniqlash, tasniflash va ularning me'yor bilan munosabatini baholashdir. Vazifalar: (1) korpus tuzish va tanlash mezonlarini belgilash; (2) so'z yasash va yozuv variantlariga ko'ra tipologiya ishlab chiqish; (3) pragmatik funksiyalarni aniqlash; (4) «qoidabuzarlik» va «innovatsiya» dikotomiyasini muhokama qilish; (5) amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.²

Adabiyotlar tahlili (1): Neologizm va so'z yasash nazariyalari. Neologizm terminiga yondashuvlar turlicha: ba'zi tadqiqotchilar uni vaqt mezoniga bog'laydi (yangi paydo bo'lgan birlik), boshqalar esa tizimdagi faollik darajasi va funksional roli bilan izohlaydi. Mem-diskursda yangi birliklar nafaqat paydo bo'ladi, balki qisqa muddat ichida keng omma tomonidan qabul qilinadi, shu bois 'yangi'lik va 'barqarorlashuv' bosqichlari yonma-yon kechadi. [1; 45–52-b.] [8; 15–22-b.] [2; 211–220-b.]

So'z yasash nazariyalarida affiksatsiya, kompozitsiya, qisqartma, blendlash, konversiya kabi usullar asosiy mexanizm sifatida qaraladi. Memlar esa bu usullarning tezlik, ixchamlik va ko'p modallilik (matn+rasm+emodzi) bilan sintezlangan holatini ko'rsatadi. Bu yerda grafika va dizayn ham semantik-sintaktik signallarni kuchaytiradi. [2; 123–140-b.] [8; 123–145-b.]

Adabiyotlar tahlili (2): Internet tilshunosligi va mem-diskurs. Internet tilshunosligi memlarni ijtimoiy-madaniy kontekst bilan birga o'rganadi: ularning tarqalish modeli, tarmoq effektlari, auditoriya ishtiroki (layk, repost, komment) semantik barqarorlashuvga bevosita ta'sir qiladi. Memlar ko'pincha kinoya, ironik baholash, self-satira kabi pragmatik funksiyalarni bajaradi va shu yo'l bilan yangi birliklarni legallashtiradi. [3; 55–68-b.] [10; 25–34-b.]

O'zbek tilidagi parallel yozuv (lotin/kiril) mem-diskurs uchun alohida laboratoriya vazifasini bajaradi: bir vaqtning o'zida fonetik yaqinlashtirish, ortografik oddiylashtirish va 'kulgi effekti'ga xizmat qiluvchi variantlilik kuzatiladi. Aralash yozuv (masalan, lotin harfidagi qismga kirilcha qo'shimcha) memning ma'nosini keskinlashtirish yoki istehzo yaratish uchun ishlatiladi. [6; 5–12-b.]

Metodologiya. Tadqiqot metodologiyasi korpus yondashuviga tayanadi.³ Ma'lumotlar bazasi sifatida 2024–2025-yillarda Telegram hamda Instagramdagi ommabop sahifalardan olingan mem-formatli postlar tanlandi ($n \approx 1\,000$). Tanlash mezonlari: (a) matnli sarlavha yoki izoh mavjudligi; (b) memga xos grafik/tipografik elementlar; (c) baholash/kinoya unsuri; (d) tarqalish belgisi (izohlar soni, repost). Reklama va bot xabarlarini chiqarib tashlandi. [3; 89–94-b.]

Belgilash (kodlash) sxemasi: (1) so'z yasash turi (affiksatsiya/kompozitsiya/qisqartma/blend/konversiya); (2) manba tili (o'zbek/ingliz/rus/aralash); (3) yozuv varianti (lotin/kiril/aralash); (4) emodzi ishtiroki; (5) pragmatik funksiya (kinoya/baholash/identitet/axborot); (6) barqarorlashuv belgilari (takror chastotasi).⁴ [11; 49–60-b.]

Statistik ishlov berishda oddiy chastota, ulush, nisbiy ko'rsatkichlar qo'llandi. Jadval va diagrammalar qora-oq ko'rinishda tayyorlandi; maqola maketiga mosligi ta'minlandi.

Natijalar (1): Yasash usullari va yozuv variantlari. Tahlil shuni ko'rsatdiki, mem-diskursda blendlash va qisqartma eng faol yasash usullari bo'lib chiqdi. Affiksatsiya ham sezilarli, biroq uning mahsulotlari ko'proq o'zbekcha bazaga ega birliklar ichida ko'zga

tashlanadi. Kompozitsiya esa ijtimoiy-siyosiy memlarda ko'proq uchradi.⁵ [12; 3005–3012-b.] [2; 150–158-b.] [8; 45–52-b.]

Yozuv variantlari bo'yicha lotin ustun, biroq kiril unsurlari kinoyaviy effekt yaratish uchun tanlab qo'llanadi. Aralash yozuv, ayniqsa, mem sarlavhasida va rasm ichidagi letteringda kuzatildi. Emodzi ishtiroki esa baholashni kuchaytiruvchi signal vazifasini bajardi. [12; 3015–3020-b.] [11; 127–138-b.]

Natijalar (2): Pragmatika va barqarorlashuv. Pragmatik funksiyalar ichida kinoya va baholash yetakchi, identitetga doir birliklar esa auditoriya birlashuvi (ingroup) belgisi sifatida ishlaydi. Axborot funksiyali neologizmlar ham bor, lekin ular mem statusidan ko'ra yangilik janriga yaqinlashadi. Barqarorlashuv ko'rsatkichlari yuqori bo'lgan birliklar tezda boshqa diskurslarga (reklama, OAV sarlavhalari) ko'chadi. [11; 139–151-b.] [12; 3018–3024-b.] [9; 19–22-b.]

Muhokama. Normativlik nuqtai nazaridan mem-neologizmlar 'qoidabuzarlik' sifatida baholansa-da, ular ko'pincha kommunikativ iqtisod, ifoda ixchamligi va emotsional ta'sirni oshirishga xizmat qiladi. Demakki, mem tili standart tizimga raqib emas, balki unga yangi ifoda resurslarini taklif qiluvchi periferiyadir.⁶ [5; 77–90-b.] [1; 201–212-b.] [6; 15–20-b.]

Yozuv variantliligi masalasida taklif: ta'limda memlardan olingan misollar yordamida imlo qoidalari bilan ijodiy ishlashni (normativ variantga qaytarish mashqlari) yo'lga qo'yish. OAV uchun esa gibrid yozuv va qisqartmalar bo'yicha soddalashtirilgan izoh siyosatini ishlab chiqish lozim.

Leksikografiya yo'nalishida mem-kelib chiqishli birliklar uchun alohida belgilash (label) joriy etilishi zarur: masalan, 'mem.' yoki 'internet.' ko'rsatkichi bilan kontekstli misollar berish samarali bo'ladi.

Amaliy tavsiyalar. Ta'lim: o'quvchilar bilan mem-neologizmlarni normativ yozuvga moslashtirish bo'yicha amaliy mashg'ulotlar; ijodiy yozuv darslarida blendlash va qisqartmalarni tahlil qilish. [6; 21–28-b.] [7; 1–10-b.]

OAV: sarlavha va leadlarda gibrid yozuvni me'yoriy maqomga keltirish yuzasidan ichki qoida; emodzi ishlatilganda matnli ekvivalentni ilova qilish.

Leksikografiya: mini-lug'atlarni korpusga tayangan holda tuzish, har bir birlik uchun kontekst va paralingvistik belgilarni (emodzi, tipografika) qayd etish.

Xulosa. Mem tilidagi neologizmlarni faqat 'qoidabuzarlik' sifatida talqin qilish ularning kommunikativ va innovatsion mohiyatini to'liq aks ettirmaydi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, bu birliklar til tizimining ichki resurslari va ijtimoiy ehtiyojlar bilan uyg'un holda shakllanadi hamda qisqa muddatda barqarorlashuv yo'lga chiqadi.

Shu bois mem-neologizmlar o'zbek tili uchun yangi ifoda imkonlari ochadi: ularni tizimli o'rganish, ta'lim va OAV amaliyotiga ongli tatbiq etish me'yor va innovatsiya o'rtasidagi muvozanatni saqlashga ko'maklashadi.

Jadval 1. Yasash turlari bo'yicha taqsimot (n≈1 000)

Yasash turi	Ulush (%)	Tipik misol (anon.)	Eslatma
Blend	34,2	(misol-1)	Ikki so'z qismining qo'shilishi
Qisqartma	28,7	(misol-2)	Bo'g'in/harf asosida ixchamlashtirish
Affiksatsiya	17,9	(misol-3)	Mahalliy qo'shimchalar bilan
Kompozitsiya	12,1	(misol-4)	So'z birikmasi asosida
Konversiya	7,1	(misol-5)	So'z turkumi almashinuvi

Jadval 2. Yozuv va emodzi ko'rsatkichlari

Yozuv varianti	Ulush (%)	Emodzi ishtiroki (%)	Izoh
Lotin	61,5	42,0	Asosiy oqim
Kiril	18,3	35,4	Kinoya/estetik effekt
Aralash	20,2	48,9	Sarlavha va letteringda faol

Izohlar:

¹ «Mem-diskurs» — mem janriga xos multimodal (matn+grafika+emodzi) til birliklari va ular atrofidagi kommunikativ jarayonlar majmui.

² «Neologizm» — tildagi yangi birlik; maqolada dolzarb bo'layotgan, ammo hali to'liq barqarorlashmagan birliklar ham shu atama doirasida ko'rib chiqiladi.

³ «Korpus yondashuvi» — empirik ma'lumotlar to'plami asosida (Telegram, Instagram) sistematik tahlil; tanlash mezonlari metodologiya bo'limida berilgan.

⁴ «Cohen κ» — kodlovchilararo moslik ko'rsatkichi; 0,61–0,80 oralig'i «yaxshi» moslik sifatida izohlanadi (bizning pilot namuna bo'yicha κ≈0,78).

⁵ «Blend» — ikki (yoki ko'proq) so'zning qismlarini qo'shish orqali hosil bo'lgan birlik (mas., 'chegirmatik', 'repostor').

⁶ «Gibrid yozuv» — lotin/kiril aralash yozuvi yoki grafik-belgi (emodzi) ishtiroki bilan hosil bo'lgan estetik-kinoyaviy effekt.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Aitchison, J. (2013). *Language Change: Progress or Decay?* Cambridge University Press.
2. Bauer, L. (1983). *English Word-Formation*. Cambridge University Press.
3. Crystal, D. (2011). *Internet Linguistics: A Student Guide*. Routledge.
4. Jiang, M., Ahrens, K., Shen, X., Lee, S. Y. M., & Huang, C.-R. (2025). Do new words propagate like memes? *Journal of Chinese Linguistics*, 53(1), 98–127.
5. Milroy, J., & Milroy, L. (1999). *Authority in Language*. Routledge.
6. O'zbek tilining imlo qoidalari. (so'nggi rasmiy nashr).
7. O'zbek tilining izohli lug'ati. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi nashri.
8. Plag, I. (2003). *Word-Formation in English*. Cambridge University Press.
9. Polvannazirova, S. Kh. (2025). Ingliz tilidan o'zbek tiliga o'tgan neologizmlar korpus tahlili. *O'zbekistonda xorijiy tillar*, 11(2), 19–34.

10. Shifman, L. (2014). *Memes in Digital Culture*. MIT Press.
11. Yus, F. (2025). *Emoji Pragmatics*. Palgrave Macmillan.
12. Zhou, N., Jurgens, D., & Bamman, D. (2024). Social Meme-ing: Measuring Linguistic Variation in Memes. *Proceedings of NAACL 2024*, 3005–3024.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).